

РАХУНКОВА ПАЛАТА

РІШЕННЯ

від 21 листопада 2023 року

№ 27–3

Київ

Про результати аудиту відповідності функціонування системи здійснення державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду, виконання дозвільних та реєстраційних функцій у будівництві

Відповідно до статті 98 Конституції України, статей 7, 25, 26, 35 і 36 Закону України “Про Рахункову палату” розглянуто Звіт про результати аудиту відповідності функціонування системи здійснення державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду, виконання дозвільних та реєстраційних функцій у будівництві. За підсумками розгляду Рахункова палата

ВСТАНОВИЛА:

В Україні діяльність у сфері будівництва, нормування в будівництві, містобудування, просторового планування територій та архітектури підлягає державному регулюванню. Законами України та підзаконними актами встановлено вимоги до комфортного і безпечного середовища проживання населення, унормовано порядок здійснення державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду. Водночас здійсненню такого контролю та нагляду заважає низка невідповідностей.

Не розроблено концептуальних засад у сфері містобудівної діяльності, що перешкоджає поліпшенню процесів формування та реалізації державної політики в цій сфері. Система регулювання інформаційних процесів є неефективною, що призводить до отримання розрізаних, безсистемних даних, ускладнює їх аналіз та прийняття рішень, необхідних для підвищення безпеки будівництва та якості життєдіяльності мешканців територіальних громад. Існуюча нормотворча практика не дає змоги Державній інспекції архітектури та містобудування України (далі – ДІАМ) ефективно брати участь у систематизації застосування законодавства з питань архітектурного та будівельного контролю, а зволікання з процесом реформування органів державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду, відтермінування початку роботи ДІАМ та обмеження щодо здійснення заходів контролю та нагляду створювали загрозу для безпечного та комфортного середовища.

Отже, є потреба в комплексних реформах для забезпечення безпечного та комфортного середовища для мешканців територіальних громад.

1. Невизначення Кабінетом Міністрів України концептуальних засад щодо здійснення політики державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду ускладнює виявлення та вирішення Міністерством розвитку громад, територій та інфраструктури України та ДІАМ наявних проблем. Не вирішуються такі важливі питання, як посилення відповідальності за порушення вимог законодавства у сфері містобудування, у тому числі за самочинне будівництво, усунення дискреційних повноважень державних органів, оптимізація методів перевірки та процесів оскарження рішень органів державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду.

2. На вирішення системних проблем негативно впливає недостатність аналітичної інформації щодо основних показників державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду, дозвільної та реєстраційної функцій. Через відсутність даних унеможливлено прийняття обґрунтованих рішень щодо зменшення ризиків, пов'язаних з будівництвом, і підвищення комфорту мешканців. Законодавчі норми, що дають змогу легалізувати самобуди (самочинне та самовільне будівництво), ще більше ускладнюють проблему.

3. Незабезпечення якісного інформаційного, організаційного та законодавчого підґрунтя для удосконалення державної політики у сфері державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду та підвищення їх ефективності, у тому числі за безпекою будівництва, ускладнює формування ДІАМ дієвих пропозицій щодо поліпшення такої політики.

4. Постанова Кабінету Міністрів України від 13 березня 2022 року № 303 “Про припинення заходів державного нагляду (контролю) і державного ринкового нагляду в умовах воєнного стану” негативно вплинула на виконання ДІАМ визначених законом повноважень щодо державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду в Україні. Як наслідок, не забезпечено створення безпечного та комфортного середовища для мешканців територіальних громад та ефективного управління державним органом.

5. Через зволікання з реформуванням органів державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду, а також надання комісії ДІАМ дискреційних повноважень за відсутності чітких критеріїв щодо обґрунтованості (необґрунтованості) звернень заявників створено нормативні прогалини в частині забезпечення безпеки будівництва та дотримання законодавства у сфері містобудівної діяльності.

6. Призначення на керівні посади у профільних структурних підрозділах осіб без спеціальної вищої освіти та відповідного досвіду роботи негативно впливає на здійснення ефективного державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду. Систематична неуккомплектованість у ДІАМ посад забезпечує економію фонду оплати праці, за рахунок чого встановлюються непропорційно високі стимулюючі виплати, які не відповідають фактичному внеску працівників у результати роботи.

За результатами обговорення та на підставі викладеного Рахункова палата

ВИРІШИЛА:

1. Звіт про результати аудиту відповідності функціонування системи здійснення державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду, виконання дозвільних та реєстраційних функцій у будівництві затвердити.

2. Рішення Рахункової палати та Звіт про результати аудиту відповідності функціонування системи здійснення державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду, виконання дозвільних та реєстраційних функцій у будівництві надіслати Верховній Раді України протягом 15 днів з дня затвердження Звіту.

3. Відомості у формі рішення Рахункової палати надіслати Кабінету Міністрів України і рекомендувати вжити у максимально стислий термін протягом 2024 року заходів щодо:

розроблення і затвердження концептуального документа з питань архітектури та містобудування з урахуванням передового європейського досвіду для визначення пріоритетів розвитку цієї сфери, а також з метою поліпшення безпеки та комфорту громадян;

зняття обмежень щодо проведення заходів державного архітектурно-будівельного контролю та нагляду з метою зменшення потенційних ризиків для безпечності будівництва та комфортної життєдіяльності;

удосконалення законодавства у сфері містобудівної діяльності для запобігання появі нових самобудів та їх легалізації;

удосконалення процесів державного архітектурно-будівельного контролю в частині затвердження стандартної форми звернення щодо проведення позапланових заходів контролю, запровадження критеріїв оскарження прийнятих рішень і надання можливості розгляду скарг заявників без їх участі для забезпечення прозорості та доступності для громадян цієї функції держави;

доопрацювання Єдиної електронної системи у сфері будівництва (ЄДЕССБ) в частині її синхронізації з іншими інформаційними системами, забезпечення технічних можливостей для формування даних про об'єкти будівництва в Україні за регіонами та класами наслідків (відповідальності), а також надання права користувача відповідним працівникам ДІАМ для зміцнення інформаційного підґрунтя прийняття ДІАМ ефективних управлінських рішень.

4. Звіт про результати аудиту і рішення Рахункової палати надіслати Міністерству розвитку громад, територій та інфраструктури України і ДІАМ і рекомендувати вжити заходів щодо забезпечення:

проведення суцільної оцінки діяльності ДІАМ з метою узгодження навантаження на персонал залежно від складності завдань, забезпечення ефективного використання ресурсів для її обслуговування;

удосконалення функцій профільних структурних підрозділів у частині здійснення процедур збирання та аналізу даних щодо безпеки містобудування для виявлення проблемних питань і розроблення пропозицій щодо посилення державної політики у цій сфері.

5. Поінформувати Національне агентство України з питань державної служби про результати аудиту в частині наявності у ДІАМ значної кількості вакантних посад і невідповідностей кадрової політики та рекомендувати вжити заходів реагування в межах повноважень.

6. Оприлюднити Звіт про результати аудиту і рішення Рахункової палати на офіційному вебсайті Рахункової палати.

7. Члену Рахункової палати Геннадію Плісу забезпечити надсилання до Верховної Ради України інформації про стан виконання об'єктами контролю рішення Рахункової палати протягом 45 днів із дня отримання інформації від об'єктів контролю.

8. Контроль за виконанням цього рішення покласти на т. в. п. Голови Рахункової палати Андрія Майснера.

Т. в. п. Голови

Андрій МАЙСНЕР